

Søren Krarups intimationstale

Taler

Søren Krarup
Præst og politiker

Dato

12. august 1970

Sted

Ribe Domkirke

Omstændigheder

En intimationstale er en kort tale, der holdes i begyndelsen af præstevielsesritualet

Prædikentekst

Paulus' Brev til Romerne kapitel 10, vers 12-17

Tomme ord i Thy

Det er de fleste danskere imod at sætte sig øverst, hvor de kan sidde nederst, og de fleste af os har derfor siddet på de bagerste kirkebænke og fulgt en gudstjeneste. Imellem hovederne af de foransiddende kirkegængere har man skimtet alter, døbefont og præst, og ned imellem disse foransiddende skikkelser er præstens stemme trængt og har dannet forståelige ord. Kirkens kalkede vægge og buede loft har formet rammen om det hele, og tilbage er blevet indtrykket af tavse nakker i et højtideligt rum.

Stemningen omkring dette indtryk har været en stemning af passivitet, for hovederne på kirkebænkene har jo været passivt rettede mod samme punkt i kirkerummet. Disse mennesker har nemlig lyttet. På salmerne har de sunget med, nogle stærkere end andre, men til resten af gudstjenesten har de været tilhørere, stille og ubevægelige, og givet agt på de ord, der nåede dem fra bibelstykkerne og præstens prædiken. De tog imod, men de bidrog ikke.

Og denne passivitet er jo i modstrid med den lære om aktivitet, der doceres uden for kirken. Gudstjenesten er kommet i vinden af forskellige grunde, men een af de væsentligste grunde til uroen omkring gudstjenesten er nok den, at et menneskes holdning her er i åbenlys modsætning til den aktive rolle, et menneske skal spille i dagens samfund. I skolen skal børnene lære at lege og udfolde sig, og derfor er de musiske fag kommet i højsædet; i demokratiet skal menneskene lære at engagere sig, og derfor er interessen for den

medmenneskelige samvittighed blevet autoriseret; i samfundet skal borgerne lære at tage del i fællesskabets problemer, og derfor er den politiske aktivitet blevet til et mål i sig selv. Kun i kirken skal man ikke gøre andet end lytte - og aktivitetens forargelse over denne uanstændige passivitet er efter mit skøn den væsentligste årsag til forargelsen over den sløve folkekirke og den kedelige gudstjeneste.

Denne sommers begivenhed, stadig ombejlet af journalister og hele tiden under offentlighedens årvågne observation, har været Det ny Samfunds lejr i Thy. Her har man søgt at skabe netop et nyt samfund for derved at skabe et nyt menneske, og da alt nyt stof er godt stof, gerne tilsat nogle stænk indignation over det nyes forvorpenshed, har vi ikke kunnet åbne en avis de sidste måneder uden at se billeder fra Thy og læse beretninger om det store kollektiv: der var legende mennesker og spillende musikanter og dansende borgere, for meningen med det hele var stadig væk at frembringe en spontan aktivitet, hvor de aktive ved deres aktivitet skabte mening i deres liv fra øjeblik til øjeblik. Een af deltagerne i dette store kollektiv var præst i folkekirken, og da man jo netop skulle give sig til, hvad man lystede, gav han sig en søndag til at holde gudstjeneste for en ikke ringe skare af tilhørere. Af det udviklede der sig mange diskussioner om kirke og samfund, og fornylig har præsten offentliggjort sine indtryk og erfaringer fra sommerlejren i Thy.

Han er meget i tvivl - ikke så meget om lejren som om kirken og sin egen stilling som præst. Han føler sig anfægtet og forurolet, og det er deltagerne i lejren, der har forurolet ham. De forekom ham levende og ægte, men til gengæld forekom han dem død og uægte - eller rettere sagt: det, han sagde dem, sagde dem ingenting. "Det var tomme ord for dem", skriver præsten. "Ord netop". Og videre skriver han til sine kolleger: "Vi taler meget og meget åndeligt om evangeliets forargelse, men det bliver ved ord, der går ud af vor mund; men ordet er mere end det; det er også liv og virkelighed, og Jesus forargede med sit liv. Hvorfor gør vi ikke som han? Bryder sabbatsbuddet, når det skal brydes? Hvorfor går vi ikke frækt ind i hedningers huse og omgås toldere og syndere? Ikke for at "frelse" dem over til os, men omgås dem, som han gjorde, fordi de er mennesker, for at være menneske sammen med dem?"

Det lyder som et ærligt menneskes ærlige foruroelse - selv om det oprigtigt talt også kan lyde som et lidt forskruet forsøg på at være urolig og anfægtet for enhver pris: det er f. eks. lidt skruet at opfordre danske præster til at bryde

sabbatsbuddet, al den stund ingen af dem overholder det, og det er heller ikke fri for at være en smule koket at opfordre til omgang med toldere og syndere, eftersom spørgsmålet vel netop er, hvordan disse er til at udpege - hvor omgangen med de syndige skal være andet end en sentimental antiborgerligheds attitude. Men hvad enten præstens baggrund er den ene eller den anden, så har han i hvert fald sagt noget, der fortjener opmærksomhed, fordi det i forskellig form siges ofte. Der er sagt, at ordet er for lidt. Der er sagt, at livet må følge ordet for at ikke ordet skal blive tomt. Der er sagt, at gerning og virkelighed må være et led af kirkens prædiken for at gøre denne vedkommende og nutidig. Eller for at knytte til ved indledningen: der er sagt, at den passive kirke må aktiviseres for at blive hørt.

Men så er spørgsmålet jo rigtignok, hvad det er, denne kirke vil have hørt. Er det evangeliet eller er det den selv? Efter min mening er der ikke tvivl om, at følgen af denne uro over at tale tomme ord bliver kirkens nævenyttige forsøg på at trænge sig selv og sin aktivitet ind på evangeliets plads, men inden det ud fra Romerbrevets tale om, at troen kommer af det, der høres, skal understreges, at kirken ikke har anden opgave end at udtale et bestemt, hørligt ord, var der grund til at spørge, hvad mening der egentlig er i denne angst for at tale tomme ord og føre en tale, der fornemmes som død og fortidig. Hvornår bliver et udtalt ord til et levende ord? I den humane sammenhæng, der er sommerlejrens og dermed præstens, er svaret, at et udtalt ord bliver levende, når det taler ind i de levendes fornemmelse af virkelighed. Fædrelandssange er f. eks. ikke altid levende ord idag. Men under besættelsen var de levende, for da var fædrelandet en virkelighed, der kom de fleste ved. Kærlighedserklæringer er f. eks. ikke særligt levende ord for en vindtør, gammel ungkarl. Men for de forelskede er en kærlighedserklæring noget meget levende, fordi den taler om den virkelighed, forelskede lever i. Kort sagt: et ords liv afhænger helt af, hvem der hører det. Det er vås at tale om levende ord i almindelighed, for et ords liv skifter fra menneske til menneske og fra tid til tid.

Den omtalte præst er kommet op til nogle mennesker, der har samlet sig om det formål at skabe liv og virkelighed igennem deres kollektive gerninger, og præsten har fundet denne bestræbelse ægte og har danset og levet sammen med dem for til sidst at holde gudstjeneste for dem. Men spørgsmålet er, om ikke en gudstjeneste for disse mennesker, der er samlet omkring dette formål, netop skal og må være tomme ord for dem, fordi gudstjenestens mening er at sprænge den selvoptagethed, der vil skabe sig sin virkelighed igennem sine egne gerninger.

Evangeliet forkynder jo nemlig Guds virkelighed og forkynder dermed vor virkelighed som skabt. Men som skabte er det ikke vor sag at skabe os; som dem, der får virkeligheden skænket igennem Guds gerning, er det ikke vor opgave at skabe os virkeligheden selv. Og er vi som kollektivet i Thy besluttet på at gøre netop dette - ja, så må evangeliet blive tomme ord, tom tale, ligegyldig snak, for så siger det ikke, hvad vi vil høre, og derfor er det os uvedkommende.

Der er med andre ord ikke nogen mening i, at en præst foragter dét at udtale et tomt ord, for konsekvensen af foragten for tomme ord vil blive, at han må høre op med at være præst. Evangeliet kommer jo nemlig ingen af os ved så sandt som det går lige på tværs af de drømme, vi nærer om os selv, evangeliet nedbryder vores virkelighed ved at forkynde Guds virkelighed som den sande og eneste. Vi vil betragte os selv som livets centrum og mening. Men evangeliet prædiker Kristus som denne mening og dette midtpunkt.

For os alle er evangeliets prædiken da tomme ord. Vi bryder os ikke om den og gider ikke høre den, siger vi - hvorved vi blot har sagt, at vi ikke vil finde os i dens uforskammede nærgåenhed. For i bekymringen over at udtale tomme ord skulle de bekymrede præster måske overveje, om ikke denne klage over tomheden kunne være en særlig raffineret måde at holde sig det ubehagelige på afstand på. Ligegyldighed kan også være forargelse, og i stedet for at skulle bidrage til at skabe forargelse ved at fare fjottet omkring og bryde sabbatsbud, der ikke findes, eller omgåse toldere, der måske er farisæere, skal præsten tilsige os det ord om syndernes forladelse, der er os og ham tomt og uvedkommende. For troen kommer af det, der høres. Evangeliet består i, at der udtales et ord, som forkynder os Guds almagt og vor afmagt. For både præst og menighed er denne afmagt modbydelig. Men præstens embede er dog at forkynde den. Og således er og bliver vor stilling til forkyndelsen den passive, for vi lægger intet til det forkyndte, og således kan man ikke dyrke aktiviteten i kirken uden at ophæve budskabet om vore synders uforskyldte forladelse. Dette ord skal stå for sig selv, udtales igen og igen, tilsiges os som tom og ligegyldig snak i vore øren. Samles vi for at bringe evangeliet videre eller skabe særlige forudsætninger for at kunne høre det, er vi i færd med at kvæle det. Samles vi for igennem vor aktivitet at skabe virkeligheden, har vi kvalt det. For syndere er det meningsløst og tomt, når det siges, at nu får vi tilgivelse skænket, men ordet om denne tilgivelse af dem, der ikke ønsker den, er evangeliet - og evangeliet er kirkens eneste opgave. På trods af fornemmelse af tomhed og følelse af ligegyldighed skal tilgivelsen udtales hørligt i vore øren, for troen kommer af det, der høres.

Kilde

Tidehverv, 1970, s. 69-71 eller på tidehverv.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Tidehverv

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-krarups-intimationstale-1970>